

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДУ «ІНСТИТУТ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я ім. О.М.МАРЗЄЄВА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Начальник лікувально-організаційного
управління НАМН України,
д.мед.н., професор

Ігор ШКРОБАНЕЦЬ

2024 р.

Проведення дезінфекційних заходів для профілактики

COVID – 19 та інших вірусних інфекцій

(Методичні рекомендації)

Київ - 2024 р.

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ВИДАННЯ:

Вченою радою ДУ «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзеєва НАМН України» від 22.12.2021 р. (протокол № 10).

Експертною проблемною комісією «Гігієна навколишнього середовища» НАМН та МОЗ України від 22.12.2021 р. (протокол № 6).

ДП «Комітет з питань гігієнічного регламентування МОЗ України» (протокол засідання комісії з гігієнічного регламентування дезінфекційних засобів № 1 від 22.06.2023 р.).

УСТАНОВА-РОЗРОБНИК:

Державна установа «Інститут громадського здоров'я ім. О.М.Марзеєва Національна академія медичних наук України».

УПОРЯДНИКИ:

Сурмашева О.В. д.мед.н., завідувач лабораторією санітарної мікробіологією та дезінфектології ДУ «ІГЗ НАМНУ»

Росада М.О. д.мед.н., провідний науковий співробітник лабораторії санітарної мікробіології та дезінфектології ДУ «ІГЗ НАМНУ»

Таран В.В.

к.мед.н., провідний науковий співробітник лабораторії санітарної мікробіології та дезінфектології ДУ «ІГЗ НАМНУ»

Полька О.О. к.мед.н., провідний науковий співробітник лабораторії санітарної мікробіології та дезінфектології ДУ «ІГЗ НАМНУ»

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Задорожна В.І. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор, директор ДУ «Інститут епідеміології та інфекційних хвороб ім. Л.В. Громашевського НАМН України».

Гаркавий С.І. д.м.н., професор зав кафедри гігієни та екології №3 Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця.

Зміст

Передмова.....	4
Загальні положення.....	5
Профілактична дезінфекція.....	6
Вогнищева дезінфекція.....	7
Заходи безпеки.....	10
Заходи безпеки у побуті.....	10

ПЕРЕДМОВА

В Методичних рекомендаціях щодо проведення дезінфекційних заходів для профілактики інфекцій, збудниками яких є коронавіруси, надані рекомендації застосування дезінфектантів в умовах пандемії COVID 19.

Методичні рекомендації пропонуються до уваги лікарів різного профілю, середнього та молодшого медичного персоналу; працівників надзвичайних служб, підприємств побутового обслуговування, харчової промисловості, для використання в курсах викладання в профільних навчальних закладах різного рівня акредитації та ін.

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Коронавірусна інфекція, що спричинила пандемію, викликана новим вірусом тяжкого гострого респіраторного синдрому - SARS-CoV-2 (Severe acute respiratory syndrome-related coronavirus 2) та спричиняє захворювання COVID-19 - CoronaVirus Disease 2019 - та інших вірусних інфекцій, що відносяться до групи коронавірусів).

Основна причина смерті людей при COVID-19 – це прогресуюча руйнація легеневої тканини, що призводить до гострої неконтрольованої дихальної недостатності. Інкубаційний період складає від 1 до 14 днів. Відмінна риса SARS-CoV-2, як стверджують китайські медики, полягає в тому, що він може передаватися від людини до людини уже в інкубаційному періоді до переходу захворювання в активну фазу, що суттєво підвищує ризик поширення інфекції. Крім того, у певної частки осіб при інфікуванні можливий безсимптомний перебіг, тому зазначене вимагає проведення профілактичних заходів з метою запобігання поширенню інфекції із застосуванням дезінфікуючих засобів.

Для проведення дезінфекції використовують дезінфікуючі засоби, дозволені до застосування в Україні в установленому порядку, які за діючою речовиною належать до різноманітних груп хімічних сполук, в тому числі:

- хлорактивні (натрієва сіль дихлорізоціанурової кислоти, похідні дихлордиметилгідантоїну, гіпохлорити та ін.);
- засоби на основі пероксикислот;
- засоби на основі катіонних поверхнево-активних сполук (КПАС), в тому числі четвертинних амонієвих сполук (ЧАС), третинних амінів;
- композиції на основі КПАС та полімерних похідних гуанідину;
- спиртовмісні засоби на основі етилового та ізопропілового спиртів (мінімальна концентрація ізопропілового спирту – не менше 60%, або етилового спирту – не менше 70%) можуть використовуватись в якості шкірних антисептиків та засобів для експрес-дезінфекції невеликих за розмірами поверхонь та об'єктів;

- інші, в тому числі комбіновані засоби (з вмістом двох і більше активно діючих речовин).

Режими застосування дезінфекційних засобів при вірусних інфекціях наведені в Інструкціях із застосування конкретних засобів, затверджених в установленому порядку.

2 ПРОФІЛАКТИЧНА ДЕЗІНФЕКЦІЯ

2.1 Заходи з профілактичної дезінфекції починають одразу при появі загрози захворювання з метою попередження проникнення і поширення збудника інфекції в колективах людей на об'єктах, в установах, на територіях тощо, де це захворювання відсутнє, але є загроза його занесення ззовні. Профілактична дезінфекція включає гігієнічну обробку рук з використанням шкірних антисептиків та проведення вологого прибирання із застосуванням дезінфікуючих засобів за режимами. Для дезінфекції рекомендується використання засобів з вираженим мийним ефектом за режимом вірусних інфекцій. Невеликі за розмірами поверхні та предмети дезінфікують спиртовмісними засобами. Заходи припиняються через 14 днів після ліквідації загрози занесення збудника. Норма витрати засобу при обробці поверхонь зазначена у інструкції з використання на конкретний дезінфекційний засіб. Співвідношення між площею поверхні, що знезаражується одночасно, та загальною площею приміщення має бути не більше, ніж 1:10.

2.2 На об'єктах знезараженню підлягають поверхні приміщень, предметів умеблювання, санітарно-технічного обладнання, прилавки, дверні ручки, кнопки ліфтів, підвіконня, спинки ліжок, приліжкові тумбочки, посуд, іграшки, предмети особистої гігієни, спортивний інвентар, виділення, повітря та інші об'єкти.

3 ВОГНИЩЕВА ДЕЗИНФЕКЦІЯ

Вогнищева дезінфекція складається з поточної і заключної.

3.1 Поточну дезінфекцію у вогнищі інфекції, де перебуває хворий, проводять упродовж усього часу перебігу хвороби. Вона не відрізняється від схеми, за якою проводиться профілактична дезінфекція. Для поточної дезінфекції слід застосовувати дезінфікуючі засоби, дозволені до використання у присутності людей, способом протирання за режимами для вірусних інфекцій. Поверхні, що безпосередньо дотичні до харчових продуктів, після завершення експозиції кілька разів споліскують питною водою. Невеликі за розмірами та важкодоступні поверхні та предмети дезінфікують спиртовмісними засобами для експрес-дезінфекції.

Столовий посуд, білизну хворого, предмети догляду хворих та особистої гігієни обробляють способом занурення в розчини дезінфікуючих засобів або кип'ятінням, якщо це можливо.

3.2 Гігієнічну обробку рук із застосуванням спиртовмісних шкірних антисептиків слід проводити перед і після кожного контакту з шкірними покривами хворого (потенційно хворого), його слизовими оболонками, виділеннями, пов'язками та іншими предметами вжитку, після контакту з устаткуванням, меблями і іншими об'єктами, що знаходяться у безпосередній близькості від хворого.

3.3 Повітря у присутності людей можливо обробляти з використанням технологій і устаткування, дозволених до застосування в установленому порядку на основі використання ультрафіолетового випромінювання відповідно до чинних методичних документів, хоча перевагу слід надавати регулярному провітрюванню і ефективно працюючій вентиляції.

3.4 Заключну дезінфекцію в інфекційному вогнищі проводять після одужання, госпіталізації або смерті хворого. Для обробки використовують дезінфікуючі засоби які застосовують за режимами, рекомендованими для вірусних інфекцій. При обробці поверхонь в приміщеннях застосовують

способи протирання та зрошування. По закінченні експозиції залишки робочого розчину видаляють з поверхонь, а приміщення провітрюють протягом 15 хв та проводять вологе прибирання.

3.5 Повітря за відсутності людей можливо обробляти з використанням відкритих ультрафіолетових опромінювачів, аерозолів дезінфікуючих засобів, якщо такий спосіб вказаний в інструкції з використання.

3.6 Вироби медичного призначення, (включаючи одноразові), одразу після застосування, не допускаючи підсушування, повністю занурюють у ємність із розчином відповідної концентрації, заповнюючи ним за допомогою допоміжних засобів (шприци безперервного типу дії або електровідсмоктувач) канали та порожнини виробів, видаляючи при цьому бульбашки повітря. Роз'ємні вироби знезаражують у розібраному стані. Вироби, що мають замкові частини, занурюють розкритими, попередньо зробивши ними у розчині кілька робочих рухів з метою кращого проникнення розчину у важкодоступні частини виробів у ділянці замка. Товща шару розчину засобу над виробами має бути не менше 1 см. Для виробів медичного призначення та їх частин, що безпосередньо не контактують із хворим, допускається спосіб дворазового протирання серветкою, змоченою робочим розчином, з інтервалом 15 хв та наступною витримкою відповідно до експозиції.

Після дезінфекції вироби медичного призначення промивають проточною питною водою протягом 3 хв та споліскують дистильованою водою протягом 0,5 хв. Канали та порожнини промивають шляхом прокачування крізь них проточної питної води за допомогою шприців безперервного типу дії або електровідсмоктувача. Вироби медичного призначення одноразового використання після дезінфекції утилізують.

3.7 Дезінфекцію предметів догляду хворих (гумових грілок, міхурів для льоду, термометрів, клейонок тощо), засобів особистої гігієни, спортивного інвентарю, іграшок здійснюють способами занурення у робочий розчин або протирання ганчір'ям, змоченим розчином. Після дезінфекції їх промивають проточною водою до зникнення вираженого запаху дезінфектанту.

3.8 Білизну поштучно повністю занурюють у розчин засобу із розрахунку 4 л/кг сухої білизни. Ємність із замоченою у робочий розчин білизною щільно закривають кришкою. Після дезінфекції білизна підлягає пранню та полосканню.

3.9 Посуд, (включаючи одноразовий), звільняють від залишків їжі та повністю занурюють у робочий розчин. Норма витрат робочого розчину становить 2 л на 1 комплект (чашка, блюдце, глибока і мілка тарілки, чайна і столова ложки, виделка, ніж). Ємність із замоченим у робочий розчин посудом закривають кришкою. Після дезінфекції посуд миють за допомогою йоржа або щітки та промивають теплою проточною водою протягом 3-х хв.

Харчові відходи змішують із розчином засобу за співвідношення 1:1 і витримують експозицію, що зазначено в інструкції для застосування.

Кухонний інвентар протирають розчином засобу або занурюють у розчин на час експозиції, після закінчення дезінфекції його промивають теплою проточною водою протягом 3-х хв.

3.10 Лабораторний посуд, предмети для миття посуду повністю занурюють у розчин засобу із розрахунку - не більше 5 предметів на 1 л засобу. Після закінчення дезінфекції об'єкти промивають проточною водою протягом 3-х хв.

3.11 Знезараження медичних, харчових та інших відходів лікувально-профілактичних закладів, включаючи інфекційні відділення, шкірно-венерологічні, мікологічні лікарні і відділення, об'єкти санітарного транспорту, а також лабораторій та інших закладів проводять у відповідності з офіційно діючими в Україні нормативно-методичними документами з наступною їх утилізацією.

3.12 Заповнення дезінфекційних килимків здійснюється робочим розчином засобу. Кількість розчину, необхідна для заповнення килимків, залежить від їх розміру. Заміна розчину проводиться у залежності від ступеня забруднення, але не рідше одного разу на добу.

3.13 Поверхні санітарно-технічне обладнання (ванни, раковини, унітази)

обробляють розчином засобу за допомогою щітки або йоржа з наступною витримкою відповідно до експозиції або зрошують. Норма витрати засобу при протиранні зазначена в інструкції з використання деззасобу.

3.14 Прибиральний інвентар занурюють у робочий розчин. Після дезінфекції його промивають проточною водою та висушують.

3.15. Транспорт, у т.ч. санітарний для перевезення інфекційних хворих, обробляють способами протирання або зрошення за режимами для вірусних інфекцій.

4 ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ ПРИ РОБОТІ З ДЕЗІНФЕКТАНТАМИ

Усі види робіт із дезінфікуючими засобами слід виконувати у вологонепроникних рукавичках одноразових або багаторазового застосування (при медичних маніпуляціях). При проведенні заключної дезінфекції способом зрошення використовують засоби індивідуального захисту. Органи дихання захищають респіратором, очі - захисними окулярами або використовують протиаерозольні засоби індивідуального захисту органів дихання з ізолюючою лицьовою частиною. Запобіжні заходи при проведенні дезінфекційних заходів та заходи першої допомоги при випадковому отруєнні викладені для кожного конкретного дезінфікуючого засобу в Інструкціях щодо їх застосування.

Дезінфікуючі засоби зберігають у пакуванні виробника, щільно закритими в спеціально відведеному сухому, прохолодному і затемненому місці недоступному для дітей, окремо від лікарських засобів.

5 ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ У ПОБУТІ

Громадянам необхідно дотримуватися заходів особистої гігієни - використовувати захисні маски; утримуватися від відвідування місць масового скупчення людей і контактів з хворими людьми з високою температурою.

Перевагу слід надавати гігієнічній обробці рук спиртвмісними засобами на основі етилового або ізопропілового спирту (мінімальна концентрація ізопропілового спирту – не менше 60%, або етилового спирту – не менше 70%), за умови візуального забруднення рук - помити їх з милом, не забуваючи обробляти поверхні між пальцями і під нігтями. Не варто торкатися необробленими руками тіла, особливо обличчя, слизових оболонок очей, рота.

В побуті необхідно проводити вологе прибирання з дезінфікуючими засобами, особливо ретельно треба обробляти поверхні, з якими найчастіше відбувається контакт. При наявності симптомів респіраторної інфекції, при чханні і кашлі необхідно прикривати рот і ніс серветкою. Ретельна обробка рук після контактів з тваринами є доцільною.